

Otázka: Náhradní rodinná péče

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): I

Definice:

Pokud rodina z nějakého důvodu neplní své funkce vůbec nebo je plní nedostatečně, může soud pro dítě navrhnout jednu z forem náhradní rodinné péče. Může ho také umístit do zařízení vyžadující okamžitou péči.

Cílem všech forem NRP je zajistit dítěti klidné, podnětné, harmonické prostředí pro jeho optimální rozvoj po stránce fyzické i psychické.

Formy náhradní rodinné péče

- Dítě je vychováváno „náhradními rodiči“ v prostředí podobající se životnímu prostředí v přirozené rodině
- O všech formách NRP rozhoduje soud

Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodič

- Soud může rozhodnout o svěření dítěte osobní péče jiného člověka, pokud nemůže o dítě pečovat žádný z rodičů.
- Tato osoba musí s výchovou souhlasit a musí mít bydliště na území ČR.
- Přednost se dává většinou příbuzným dítěte (prarodičů, zletilým sourozencům)
- Soud této osobě stanoví práva a povinnosti vůči dítěti.

Adopce

- Manželé přijímají dítě za vlastní, získávají plnou rodičovskou odpovědnost.
- Vzniká vztah jako mezi rodičem a dítětem.
- Musí mezi nimi být přiměřený věkový rozdíl - ne menší než 16 let.
- Původní rodině zanikají veškerá práva a povinnosti.
- Osvojitelé jsou zapsáni do matriky - kniha narození.
- Osvojitelé jsou povinni informovat osvojené dítě o skutečnosti osvojení - nejpozději do zahájení školní docházky.
- O osvojení rozhoduje soud
- Adoptované dítě získává příjmení nových rodičů.
- Vztahy mezi dítětem a příbuznými osvojitelů se stávají příbuzenskými dle zákona.
- Osvojení je vyloučeno mezi příbuznými v přímé linii.
- Dítě od dvanácti let dává osobní souhlas k jeho osvojení.
- Do dvanácti let dítěte dává souhlas opatrovník

Kdo je opatrovník?

- Z pravidla to bývá OSPOD - orgán sociálně právní ochrany dětí.
- Zastupuje a chrání zájmy dítěte.
- Např. při rozvodu rodičů hájí zájmy dítěte komu bude svěřeno do péče.
- O dítě osobně nepečuje.
- Osvojením zanikají práva a povinnosti opatrovníka, popřípadě poručníka, popřípadě poručíka. Matka nebo otec osvojovaného dítěte může dát souhlas k osvojení nejdříve šest týdnů po narození dítěte.
- Souhlas rodiče osvojovaného dítěte k osvojení není třeba, pokud rodič byl zbaven rodičovské odpovědnosti, když není schopen rozpoznat následky svého jednání, když rodiče nemají zájem o dítě a trvá to alespoň tři měsíce.

Kdo je poručník?

- Pomáhá dítěti v případě, kdy nemá zákonného zástupce.
- Má všechna práva a povinnosti vůči dítěti, ale nemá vyživovací povinnost.
- Zastupuje dítě v právních úkonech a má všechny pravomoci rodiče (podepsání přihlášky při výběru školy)
- Soud jmenuje poručníkem většinou toho, koho označili rodiče nebo některou z osob

příbuzných rodině dítěte.

- Pokud se nenajde taková osoba, soud jmenuje poručníka OSPOD
- Osvojení nelze zrušit po uplynutí tří let od rozhodnutí o osvojení.
- Pokud je osvojení v rozporu se zákonem, neplatí to.
- V současnosti lze osvojit i dospělého.

Mezinárodní osvojení

- Když se pro dítě nedaří najít náhradní rodinu v zemi, odkud prochází

Pěstounská péče

- Osobně o dítě pečuje, ale nemá vyživovací povinnost
- V minulosti to byly ženy, které si braly děti z nalezince a pečovaly o ně za úplatu do 6 let jejich věku. Poté je vracely do nalezince. Mohly se o ně starat i nadále, ale už bezplatně.
- **Pěstoun o dítě osobně pečuje a je zodpovědný za jeho výchovu**
- Má právo rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, zákonní zástupci dítěte jsou stále jeho rodiče.
- Dítě může být svěřeno do péče fyzické osoby nebo do společné péče manželů.
- Současná právní úprava stanovuje jako určující hledisko pro svěřením do pěstounské péče zájem dítěte. Pokud je to v zájmu dítěte, může dojít ke změně jeho příjmení.
- Soud může rozhodnout o zrušení pěstounské péče
- Rodiče mají právo na pravidelné informace o jejich dítěti
- Soud může svěřit dítě zájemcům o pěstounskou péči i do tzv. předpěstounské péče

Pěstounskou péči dělíme na:

Pěstounská péče na přechodnou dobu

- OSPOD může svěřit dítě, do péče osobám vedený v evidenci vedené krajským úřadem
- Důvodem rozhodnutí může být, že rodiče nemohou ze závažných příčin dítě vychovávat.

(příčiny: zdravotní důvody, dlouhodobá léčba, výkon trestu, nezpůsobilost vykonávat rodičovské povinnosti)

- O pěstounskou péči může soud rozhodnout na dobu, po kterou trvá některá z uvedených překážek bránící rodičům v osobní péči o dítě.
- **Sanace rodiny** - úprava poměrů v biologické rodině, kam se může dítě později vrátit.
- Pokud biologický rodič zájem neprojeví, trvá tato péče do osmnácti let věku svěřeného dítěte

Dlouhodobou pěstounskou péči

- V pěstounských rodinách jsou kromě vlastních biologických dětí ještě další děti - **Větší sourozenecké skupiny**
- Na větší sourozenecké skupiny se zaměřují **SOS dětské vesničky**
- Poskytují pěstounům služby - dotovaný nájem na dům ve vesničce, nabídka kroužků pro děti, pomoc pedagoga při doučování dětí, psychologická pomoc pro pěstouny i děti, pomoc s hlídáním dětí.
- děti pečují pěstounky - „matky“, manželský pár nebo dokonce samotný muž.
  - Zájem je, aby sourozenci zůstávali pohromadě, případně, aby byl zajištěn jejich pravidelný kontakt.
- U nás: Doubí u Karlových Varů, v Brně

Hostitelská péče

Forma pomoci dětem žijícím v ústavní péči

- Nejedná se o institut náhradní rodinné péče
- Dočasný (prázdninový nebo víkendový) pobyt mimo ústavní zařízení i u jiných fyzických osob, než u rodičů a příbuzných
- Vhodné pro starší děti, které dlouhodobě žijí v ústavní péči. Tyto děti musí chápat, že je to pouze dočasné.
- Ten, kdo poskytuje tuto péči, by měl spolupracovat s odborníky.
- Návštěvy v rodinách umožňují dětem navázat nové kamarádké vztahy

Ústavní péče

- Nařizována soudem
- Když je výchova dítěte vážně ohrožena či narušena
- Umístění dítěte by mělo být co nejbližší k bydlišti rodičů
- Nejdéle na 3 roky

Ochranná výchova

- Při zanedbání výchovy v rodině
- Ve speciálních výchovných zařízeních
- Do 18. roku věku dítěte

Preventivně výchovná péče

- Poskytována mládeži s negativními projevy chování
- Ambulantní a internátní

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou péči

- Náležitá ochrana dětí, které se ocitli bez jakékoliv péče nebo je jejich život ohrožen
- Péče o psychicky i tělesně týrané děti
- Zajištění ubytování, zdravotní péče a základní životní potřeby dětí
- Přijímají děti i bez souhlasu rodičů
- Okamžitou pomoc zajišťují **Klokánky**
- Na základě rozhodnutí soudu
- Dítě může požádat samo
- V zařízení může být maximálně 28 dětí

Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výkony

V rámci zdravotnického resortu:

Kojenecké ústavy a dětské domovy pro děti do 3 let

- Základní výchovná péče dětem
- V kojeneckých ústavech jsou děti do jednoho roku dítěte poté v dětských domovech do 3 let
- Pro děti, kterým rodiče nemohou poskytnout přiměřenou péči
- Děti zanedbávané nebo ohrožené týráním
- Mohou zde být i děti zdravotně postižené
- Některé z ústavů poskytují i krátkodobou pomoc dětem z rodin, v nichž rodiče nemohou svým dětem poskytnout dostatečnou péči.
- Existují oddělení pro matky s dětmi

Dětské psychiatrické léčebny nebo oddělení dětské psychiatrie

- Slouží k léčbě psychických poruch u dětí

V rámci školského resortu:

Středisko výchovné péče

- Zabývá se pomocí dětem s poruchami chování
- Preventivně výchovná péče
- Mají přesah do rodiny
- Pomáhá rodině, aby plnila všechny funkce, jak má.

Diagnostický ústav

- Provádí vyšetření přijatých dětí – pedagogické, psychologické
- Na základě sociálně – právní ochrany dětí
- Soud rozhoduje, kam dítě umístit: dětský domov, dětský domov se školou nebo výchovný ústav
- Některé děti jsou umísťovány pouze na diagnostikovaný pobyt – na 8 týdnů

Dětský domov

- Pro děti od 3–18 let
- Děti, které nemají poruchy chování
- Děti navštěvují školu mimo dětský domov

Příčiny umístění dětí do dětských domovů

- jednou z příčin bývá trestná činnost rodičů, většinou i opakovaná, či závislostní chování – dochází k umístění do nápravně výchovného zařízení a tím hrozí rozpad rodiny
- v některých případech se děti sami stávají spolupachatelem trestných činů (krádeže)
- nejčastěji ale jde o **týrání a zneužívání dětí**
- nezvládnutá výchova (handicap, LMD, agresivita), nízká sociální úroveň rodiny, prostituce matky, vylepšení ekonomické situace
- zneužívání návykových látek (rodiče, sourozenci)
- osiřeni

Dětský domov se školou

- pro děti od 6 let, do doby ukončení školní docházky
- jedná se o děti se závažnějšími poruchami chování
- jestliže děti vyžadují výchovně léčebnou, či výchovně ochranou péči, bývají vzdělávány v základní škole, která je součástí dětského domova

Výchovný ústav

- pečuje o děti **starší 15 let** s ukončenou povinnou školní docházkou
- děti se závažnými poruchami chování, u kterých byla nařízena ústavní nebo ochranná výchova
- do tohoto ústavu může být umístěno i dítě starší 12 let s tak závažnými poruchami, že nemůže být v DD se školou, nebo dítě s výjimečné s ústavní ochrannou výchovou

Domov pro osoby se zdravotním postižením

- Určen pro dlouhodobý pobyt osob, které nejsou soběstačné díky zdravotnímu postižení.
- zřizovatelé: Obecné a krajské úřady, neziskové a církevní organizace, právnické nebo fyzické osoby, ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- klienti jsou vzděláváni podle individuálních plánů a potřeb (poskytnuta zdravotnická či fyzioterapeutická péče s doporučením lékaře)
- zabývají se výchovně vzdělávacími aktivitami, zaměřenými na smyslové vnímání, rozvoj komunikace, sebeobsluhu, hygienu apod.
- kvalifikovaný personál: **sociální pracovníci, speciální pedagogové** (vychovatel, učitelé), **fyzioterapeuti** (spolupracují s psychology a lékaři).

Podobné materiály:

- [Vztah pedagogiky k vědám, obory a zdroje informací](#)
- [Rozvoj osobnosti prostřednictvím dramatické výchovy](#)
- [Život a dílo Dmitrije Šostakoviče – seminární práce](#)